

Lo Somatent

DIARI REGIONALISTA Y D'AVISOS Y NOTICIAS

Any XII

Reus Dijous 23 de Desembre de 1897

Núm. 3.4320

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Reus, un mes.	Pts.
n provincias trimestre.	350
Extranjero y Ultramar.	6
Anuñels, á preus convencionals.	—

Administració y Redacció

PLASSA DE LA CONSTITUCIÓ, (PORXOS)

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

En la Administració d'aquest diari y en las principales librerías d'aquesta ciutat y de fora.
En Barcelona, litografía Mallorquina, carrer Junquera, 6.
No's retornen los originales encara que no's publicquin.

Farmacia Serra

Arrabal Santa Anna, número 80, prop á la plassa de Catalunya

CEPS AMERICANS

Gran • Cafè • Restaurant • de • París.

Per la proxima Festes de Nadal, s' expendiran en aquest acreditat establiment:

Galls d' indis rostits desde 12 pessetas.—Galantina trufada.—Formatje de tocino.—Cap de porch singlá.—Pernil de York.—Pastells de llebre y perdiu.—Ostras verdes de Marennes á 2'25 pts. dotzena, id. de Santander á 1'25 pts.—Biscuit Glacé.

Se suplica oportunitat en los encárrechcs.

MALALTÍAS DELS ULLS

L'oculista de Tarragona D. J. MIRO accedint gustós á las peticions de sos numerosos clients, estableix en Reus una consulta tots los dilluns y divendres de 2 a 5 de la tarda. Consulta: Arrabal Santa Anna, número 1, pis primer, cantonada al carrer Monterols.

Los demés dias en son gabinet de TARRAGONA, de 10 á 12 del matí y de 3 á 5 de la tarde.

»»» Tortosinos!!! Viva la integridad nacional!!!

»»» VIVA ESPAÑA !!!»

Y per si res hi faltés á aquesta prosa castellana, la funció acabs ab la popular y patriòtica «Marcha de Cádiz», que ab tant de gasto com se n' ha fet, sembla estrany no prosperés la proposició de declarla HIMNE NACIONAL, sisís en lletres ben grossas.

* *

A La Publicidad de Barcelona en cambi, ni'l Te Deum cantat á la catedral de Manila, ni l'extraordinari de la Gaceta de Madrid, han tingut la importancia de l'arribada de son Deu mitologich en Weyler. Lo seu redactor dels «Ecos polítichs», al fullejar la premsa de Madrid y provincias, sos ulls no mes han topat ab la noticia de què en lo Regne germà, Galicia, las principals Corporacions se proposan recurrir al Gobern demandant la Autonomia pera la seva patria, y el efecte recorda que al arrebatarlosi la Capitanía general de la Corunya, se formá un Comité separatista que amenazá al Gobern ab anexionar aquelle hermosa terra al regne Britanic.

Afegeix lo sabi redactor de nostre colega barceloni, que lo Comité se disolgué tant aviat com lo Poder central doná algun bon destino á alguns dels individuos que'l formavan.

No som nosaltres los cridats á demanarne compte d'aquestas infamias; ja se'n cuidarán nostres bons amichs de Galicia, si ho creuen convenient lo vindicarse de càrrechcs tant injustos.

Pera lo fi d'aquest article basta ab consignarlo. Certa classe de personas no mes van al mercantilisme y aixó es lo que hem volgut probar,

O tots blanxs, ó tots negres

En la política española no podía tener y no ha tingut cap resonancia, lo partit que ab lo nom d'integrista fundá, sosté y dirigeix l'antich delegat de don Carles. Y no ha tingut ni pogué tener significació en son país, porque han passat ja de moda en la historia dels pobles las teories idealistas: avuy las societats volen teories prácticas, normas de conducta política, posades en utilitats materials.

Lo condiment de las salsas d'en Nocedal, lo juli-verde de tots los sets goisets fou: Religió y monarquía de Felip II, sense més rey que un rey incògnit ó X à Castella; Religió y comtes à Catalunya; Religió y Justicia à Aragó. Aqueixos son los crits de guerra que Nocedal ha llençat als espays, pera portar al seu partit ó lo que fos, elements que li fessin la cort. Donar un

Tos

Desapareix rápidament usant lo

Tos

XEROP SERRA

No conté opí ni morfina, per lo que pot administrarse als noys sens cap perill. Vegis lo prospecte.

Tos

FARMACIA SERRA.

Tos

Oberta tota la nit.

Vinyas Americanas

DE
Marcial Ombrás (Propietari)
Avinguda del ferro-carril, Figueras, (Girona)

Barbats y estacas en venta, per milions.—Preus reduïts y autenticitat garantizada.—Cinc milions d'estacas, y un milió de barbats.

SECCIÓ DOCTRINAL

Sempre 'l mateix

Lo belich entusiasm que era fa dos anys dominava als patrioteros que han vist insensibles y han contemplat indiferents la repatriació de nostres germans que a Filipinas y Cuba han perdut la salut ó han cayut ferits per les balas dels insurrectes, torna á revolverse en son mateix grau de forsa ara, en motiu de la pacificació del gran arxipielach y d'havertse acollit á indult varis dels cabecillas que 'ls capitanejavan.

La bona nova, a aquella gent humanitaria, dos ha donat lloch á que recorrint á l'ingenio, evoquessin no-

vament las frasses de mollo plenas de patriotisme y que ja teniam oblidadas.

Vegis la tessitura en que s'expresa la empresa del «Teatro Principal» de Tortosa, en los programas de la funció que tindrà lloc aquesta nit en dit teatre y donats á la estampa ab tres dias d'anticipació pera que arribés á millor coneixement dels tortosins y pobles de la comarca:

TORTOSINOS:

»Después de tantos días de luto y tristeza por los que han pasado nuestras Pátria, el cielo ha querido que un dia el júbilo embargase los corazones de todo español haciendo que nuestras tropas con un clima singrato, demuestren al mundo que el León Ibero tan solo estaba dormido, sabiendo vencer en Filipinas la rebelión con la que hijos ingratos querían desmembrar la integridad de nuestra querida España.

»La Compañía que como todos vosotros tiene el orgullo de por todas partes llamarse Española os invita á imitación de todas las capitales de nuestra Península, á escuchar los acordes de la Marcha de Cádiz y á repetir llenos de gozo al mismo tiempo que vibran los clarines de la tropa al grito de ¡Viva España!, y aquella Dios que antes de marcharnos os invitamos otra vez por haber también terminado la guerra traídora que se nos hace en la manigua.

salt entrera per vestir mitja de seda y calsó curt, llohir xambergó, requerir la espasa y mirar al soslayo, castellans, aragonesos y catalans units com ell d'íu pera formar la patria gran dels Felips y dels Carles ab Concilis de Toledo, encare que resultés un anacronisme, heus aquí l' seu somni daurat y com somni, pura fantasia; y en sa patria uns se'n rigueren y 'ls més no l' arribaren a entendre, y feren b.

Mes a Euskalerría trobà alguns cors generosos que l' ajudaren en sa empresa, perque gracies a Deu, a Euskalerría la religió es una materia de positiva felicitat, en la que la majoria del poble te posat son cor y sos entusiasmes. La ortodoxia catòlica alimenta y alienta nostre esperit patri,

Es lo cert que la veu de la Religió y dels Furs pertany a las filas, encare que escassos, elements sans de Euskalerría, sortits uns de las filas del eterna Pretendent y altres de la indiferència política, y 's formaren en nostre país petits núclos, sobre tot a Guipuzcoa.

Mes passaren los temps, y la gent, encare convenuda del seu catolicisme, no arribà a convéncers de son amor als Furs, y uns darrera altres l' han anat abandonant, fins que s' ha quedat ab uns pochs qual situació convé conéixer.

Hi ha uns que creuhen en lo messies maketo, com diria l'Sr. Campión, de tal manera que sense ell no hi ha felicitat pera Euskalerría, com tampoch existiria religió del Ebre enlla quan faltés don Ramón. Aquest es pera ells l' enviat de la bona nova, natural Concili III de Toledo, que després d' haver conversat a Toros de Guisando ab la catòlica Isabel, es lo portador de la espasa de Bernat y de la carabina d' Ambrós que farán la felicitat de la terra vasca. Aquests no entenen de Furs, los hi basta y 'ls hi sobra ab las ensenyances de Nocedal. Aquests son los nets.

Altres n' hi ha un tant fueristas, inscrits en las filas del exdiputat per Azpeitia, que consideran si nostres drets com propietat natural dels vascongats, pero natural è històrica y realmente unidas a Castella y ab Castella als demés Estats que aquesta absorví, y opinan que, en puritat, los Furs son ja drets d' una regió espanyola quina recuperació deu estar subjecta a les vicissituds de la adquisició o renaixement de les prerrogatives dels organismes infrasoberans espanyols, a pesar de que en principi creuhen que regoneixen origen divers. Aquests son monárquichs tradicionalistes, pero sense llegitimitat, que es ab la unitat religiosa la única tradició espanyola. Aquests pensan per si mateixos, encare que son nocedalistas.

Y en ff, n' hi ha d' altres que després de la reunio de Zumarraga y del consell escamoteig del escrit del Sr. Acllona, y principalment després de que l' nacionalisme vasch sostingué, com devia, que 's pot ser profundament catòlich y eminentment FUEBISTA sense ser tradicionalista espanyol, estan ab Nocedal, units a ell sens altre vincul que l' afecte d' amichs vells. Hi ha entre aquets quins creuhen que la «Lley Vella» es lo vestigi que demostra la existencia liure d' un poble sens igual, distint en origen, costums, llengua, historia y tradició, a tot altre poble. Estan convencuts de que la restauració foral deu arribar a ferse per la unió dels vascongats y de sols los vascongats.

*
De totas aquestes tres petites parts de partit nocedalista (en lo qual no comptém ja als que francament se separan d' ell), la primerament descrita es complementament inútil destorb. Té acorxat lo cor, apergaminalat lo cervell y 'ls brassos torpes y sense energias.

Als que componen la segona part nos atrevíram a aconsellarlos que si no pensan variar d' opinió engreixin lo partit carlista, que després de tot es son pare y tan estrangerista com ells. ¿Quinas diferencias essencials tenen ab ell? Cap. ¿No voleu vostés Religió? Religió té l' carlisme. ¿No entenen vostés los Furs de tan mala y equivocada manera com lo partit de D. Carles? ¿No creuhen vostés ab ell en la tradició espanyola? Donchs ¿á qué's quedan reacis fent escodella y llenantse de gust sens atrevir-se a entrar en las filas? ¡Lo Rey! ¿No sostenen vostés ab ells que la persona del Rey es lo de menos? Unéixintse en los dos principis, Deu y Patria, per modo clar, y quedintse ab lo Rey a mitjas, ab la successio llegitima, pers sense D. Carles! ¿Potser, si 'ls carlistas comensessin, que Deu no ho vulga, a repartir tirs en la montanya, titubejaran un moment en anarsen ab ells?

Tot això en lo cas de que continuin vostés pensant del mateix modo en quant a nostre *Lege Zarra*.

Als que constitueixen lo tercer modo de treure del avans partit de Nocedal, sols nos permetrem dirloshi que trenquin ja lo poch que 'ls falta ab lo partit estrany que divideix a sa patria, y si es que la volen de veritat, immolin en aras de son amor a ella, los afectes del moment y segueixin lo camí senyalat que a Gui-

puzoa estiguieren afiliata a aqueix partit y el carlista. Considerin que res tenim que veure ab la política ni en los polítichs d' enlla del Ebre, y que 'ls cors vascos no poden unirse si cada qual no se sacrifica en algo. Sols aixís pot ser gran Euskalerría!

**
Demaném, donchs, al sentit comú vascongat la disolució del partit integrista, que cap novetat sosté ni cap ventaja reporta a uns y altres vascongats; als que van en política del bras dels makets, y als que no vullen sa companyia pera res.

Es hora ja de definir situacions; de quitar estorbs y dificultats; de despejar lo camp en lo que deu operar la política vascongada.

Als més patriotas los aconsellém ab més calor que se separin de las filas del partit de Nocedal. Potser sa conducta serveixi pera que 'ls menos avivin la fè en l' esperit vascongat, y torsin lo camí dels calsons de don Carles als brassos de nostra Mare.

O tots blanxs, o tots negres.

JOAN DE LARRAURI.

(Del *Euskalduna*.)

ARTS Y LLETRAS

Escenas vulgars y.... ensopidas

— Jo soch aixís... ja ho sabs!.. constant com tots els Pons, l' avi ja ho feya, el pare ho continua i jo no vull ser menys... cada any, el dia de la Purisima ficó mè al calaix de las unxes y allà va un centenar de durros cap a cal Administrador de las Loterias....

— Pro, Pons, no siguis ximple, passém tot l' any trevallant y fet y tet no avansem res perque tú tot ho posses a la rifa y....

— ¡May trech! ja ho se... pro de segu que l' any que no hi poses treria la grossa pel cap baix....

— Ja ho pots ben dir; al menys menjariam el gall ab satisfacció! Y que tú heu mirat no poda ferho lo que fés; et gastes sense 'l meu consentiment totes les ganancies del any y jo hi tinch part que soch la teva dona y trevallo y....

— Bueno, ja has buidat el pap?... Si 't deixés dir encare tindriás rahó; soch l' amo de casa y governo; feig com En Carlets Chape...

— Els homenots si que... la dona que trevalli y ells à malgasté, al café, à divertirse...

— An qui ho dius aixó?.. Am mi que may surto sino cuan vaig a la taberna y encare perqué es aquí à cuatre passas y en tot lo dia trevallo com un negre...

— Calla, xerraire, santet de gix... mire, cuand te moris el posaré a la escaparata en comples de Sant Antoni.

— Y tú?... diputada... ja dire an En Pep que 't fassí la trona; vés a convertir pollastres y gallinám....

— Y ben be qu' ho cuido; ves si hi ha cap dona al rodado qu' li dongain tant...

Y tú, t' em gastes las ganancias; un miseris com tú, cents duros per la rifa!....

— El fill no vol ser menys... Els de can Pons ho son molt de tossuts y ximples...

Total res; quatre paràulas; un nuvolet d' istiu, d' aquells tant blanxs bonichs, d' aquells que son necessaris en un bon matrimoni, encare que sigui aquell el d' un carreter ab una gallinaire....

En fi; es alló que diuhem; l' home sempre es home y goberna y veys si En Pons es home de deixarse posar las fandillas!... Per això, ell compra 'l billet y que 'l número no podia ser mes caparitzós, comensa ab 1 y acaba ab cero.....

— Té ham de treure per forsa, per forsa; encare que 'l que tregui las bolas no valgui; mire, sumats, tot ple-gat fan 10; els dos números del devant 10 els del darrera també 10, y al mitj una carbassa!....

— Com la q' ie 't daran, tio fresco... veys que té de veure això ab els números?

— Que no hi creus ab això dels 10, tú?... mire, que 'l 10 es el número sant, sagrat...

Y que n' es de cayo... 10810... vaja, aquet corral de bestias encare el veurem palau de personas, de jo y tú.....

— Fugiu, els marquesos, els condesos... are venen!

— Y ben net, ves si tregessim la grossa,... tothom ens respectaria...

Es veu que la gallinaire es de la rassa de las que no 's deixan convencer; de las dels bons qu' ella shont fican la banya no hi ha que las hi tregui; nós deix pas guanyar, te paracls per ell y deu com ell....

Per això, En Pons, que la coneix de molt temps encare que no d' avans de casarsi que si així fos, no l' hauria comprada, callà y tot xiulant obri les capara-

tas y als peus mateix de Sant Antoni hi deixa el bitllet; tancá ab pany y clau y amagá aquesta....

— Deu fassi que tregui... vaja, si trech faig dir un regitzell de missas!...

— Xooo!... sempre serás ordinari... Noy, brams d' ese...

— Ja 't contestarà ab els mils à la butxaca... Ah! als homes digam també ximple y que Sant Antoni no protegeix als homes de bé...

R. E.

P. S.—Al vespre del dia de la rifa, deya en Pons tot despullantse:

— Encare en pot venir alguna de las xiques...

— May perderás las esperansas...

— Si Sant Antoni ho vol... Potser no li han volgut donar la primera... que 't pensas que hi entent Sant Antoni ab personas... no les domina prou bé y també tiran guitzas...

— Ja ho diuhem que Sant Antoni no hi te influo per aquí à la terra...

En Pons no s' han podia avenir; torna obrí l' escaparate, tregué 'l bitllet y se 'l mirà tot pensatiu...

— No pot ser; un número tant bonich y ne treurel...

— Ahont t' el tenías?... salta le gallinaire...

— Als peus de Sant Antoni, arramblat al porch...

— Es clar... are si que veig qu' es un ximple... veys a quin Sant t' has encomanat... ab un porch... ximple!... Y esclaffí en fortia riella. En Pons encare se la mira.

R. E.

CRÓNICA

OBSERVACIONS METEOROLÒGICAS del dia 22 de Desembre de 1897

FACILITADAS PER D. RAMON GISPERT

HORAS d'obser-vació	BARÓMETRE aneroides	GRAU d' hu-mitat	PLUJA en 24 horas	AYGUA evap. en 24 h.	ESTAT del cel	OBSER. par-ticular
9 m. 3 t.	759 761	100 100	3'5	4'0		Piujés

HORAS d'obser-vació	TEMPERATURAS	VENTS	NUVOLS
	Maxima	Minim.	Term. tipo
9 m. 3 t.	Sol... 15	9	43
	Sombra 15	13	E. E.
			CumNin 68

Se coneix que l' temps humit que aquells dies ha regnat en nostra ciutat y ahir nos regalà varis ruixats, s' haurà convertit en abundants plujas en las regions aragonesa y castellana, per quan lo correu de Madrid que arriba à la una de la tarda ahir ho feu ab retràs de dos horas.

Lo caudalós Ebro ha revingut també bastant fent impossible lo tràfic de las barcas que fan lo viatge de Tortosa à Amposta.

En l' aparador de la camisaria «El Sport», que don Joseph Carnicé te estàblera en lo carrer de Llovera, avans Padró, al costat de «El Olimpo», se trobava ahir exposat un capritzós quadro que la humorística «Colla dels 13» ha dedicat a un dels seus companys, ab motiu de sas bodas verificades fa pochs dies.

Ja s'ha desfet lo misteri que portà en Tost à Saragossa, vestit de dona. No n' ha resultat mes que una innocentada que ell sabrà perqué ho ha fet.

Pot estar tranquil en Weyler; ningú ha intentat matarlo.

En cambi per aquest motiu, lo públic ignoscent s' ha vist explotat per una part de la premsa, que està sempre a la quessalça per arrencarli 'ls pochs cèntims que li quedan. ¡Miserables!

Lo dia 25 del corrent se celebrarà en los salons de la societat «Circul Republicà Històric», ball amenyat per la reputada orquestra que dirigeix D. Francisco Cogul.

Estant desenrollan-se grans temporals d' ayguas en la província de Lleida.

Lo riu Segre ha crescut prop de quatre metres sobre son nivell ordinari. L' Ebre va augmentant son caudal de una manera amenassadora.

Ahir per Madrid se deya ab referencia, segons sembla, a telegramas particulars, que 'l tenient coronel Ruiz ton afusellat per ordre del cabecilla Aranguren.

Se confirma també que foren penjats los dos guies que acompañaven al Sr. Ruiz.

Ab tanta informació arribarérem que no sabrem a qui creure. ¡Qaf li priva à un ximple de telegramas!

